

A close-up photograph of a chef with a grey beard and a white toque, looking down at a large ham wrapped in clear plastic. The ham has a red, white, and green striped band around its middle. The chef is wearing a white chef's coat. The background is dark.

la grande bouffe

Toneelgroepamsterdam + NTG^{NT}
naar marco ferreri regie johan simons

la grande bouffe

Na Opening Night, Maeterlinck en Oresteia slaan NTGent en Toneelgroep Amsterdam opnieuw de handen ineen. Johan Simons brengt de filmklassieker La Grande Bouffe over het vrijwillige, genotvolle sterven op toneel. Het wordt zijn laatste nieuwe productie als artistiek leider van NTGent: na La Grande Bouffe vertrekt hij naar Duitsland om intendant van de Münchner Kammerspiele te worden. De samenwerking tussen TA en NTGent wordt voortgezet als Wim Opbrouck in juni 2010 de artistieke leiding van Simons overneemt. De plannen reiken intussen al tot 2012.

rolverdeling op de achterzijde

tekst naar la grande bouffe rafaël azcona, francis blanche en marco ferreri

bewerking tom blokdijk

regie johan simons

dramaturgie paul slangen

beeldconcept anna tilroe

decorontwerp luc goedertier, marc swaenen

lichtontwerp mark van denesse

video ontwerp karl klomp

kostuumontwerp an de mol

opnameleiding marc swaenen

productie ntgent / toneelgroep amsterdam

regieassistentie katelijne laevens

hoofd techniek & productie rudy de raeve, götz schwörer

productieleiding katrien van gijsegem, edith den hamer

eerste inspeciënt stefan jansen

klanktechniek bram de cock, peter zwart

lichttechniek dennis diels, ruud de vos, tim vleugel (stage)

videotechniek momo predrag

podiumtechniek marijn vlaeminck, gunther de braeckelee, hans pieksma

kleedster katrien baetslé, margriet beentjes

kostuumatelier kostuumatelier ntgent, kostuumatelier ta: farida bouhbouh,

elizabeth van der helm, wim van vliet (hoofd)

decor uitgevoerd door decoratier ntgent

rekvisieten flup beys, luc goedertier, katrijn roels

filosofische duiding philip romer

castingadviezen hans kemna

publiekswerking dirk crommelinck, rosheen demaret, saartje cauwenbergh (stage)

publiciteit katleen cruyt, benny d'haeseleer, wietske van sooling

fotografie elizabeth soetaert

research beelden alexander godschalk

grafisch ontwerp roddy mac mahon, jan versweyveld

druk ssp amsterdam

deze productie kwam tot stand dankzij alle medewerkers van ntgent en toneelgroep amsterdam

met dank aan marie jo lingerie

synopsis

La Grande Bouffe, de film waarmee de Italiaanse cineast Marco Ferreri in 1973 grote ophef veroorzaakte, vertelt een verhaal dat eenvoudig valt samen te vatten: vier sociaal geslaagde mannen sluiten zich op in een villa om te eten tot de dood erop volgt. Maar juist die eenvoud maakt dat de film tot op de dag van vandaag geen toeschouwer onberoerd laat. Want waarom doen die mannen dat? Wat is hun motief om te eten tot hun lichaam het begeeft? We komen het niet te weten. Ze hebben hun besluit genomen voor het verhaal begint en gaan daarover niet meer met elkaar in discussie. Hun geliefden, hun werk, hun bezittingen, alles wat hun persoonlijke leven uitmaakte hebben ze achter zich gelaten om alleen nog te leven in het hier en nu. Eensgezind en zonder scrupules geven ze zich over aan excessief genot, daarin van harte bijgestaan door een begripvolle, sterk meelevende vrouw. Geen van hen lijkt het sterven te vrezen. In tegendeel, de dood wordt welbewust gezocht en omarmd.

Waarom? Die vraag komt bij de film op naarmate het verhaal zich in de tijd ontrolt. Bij het theaterstuk van Johan Simons wordt hij direct aan het begin gesteld, zij het dat de gebeurtenissen zich dan al hebben voltrokken. Twee vrouwen kijken terug, de een vol walging over zoveel decadentie en verspilling, de ander in bewondering voor deze ultieme manifestatie van de vrije wil. In een poging meer inzicht te krijgen in wat de mannen dreef, besluiten ze tot een reconstructie waarbij ze ook zelf directe betrokkenen worden.

regie

johan simons

“De discussie rondom La Grande Bouffe wordt bijna altijd gevoerd vanuit de vraag waarom de vier mannen tot hun zelfmoord hebben besloten. Blijkbaar apelleert het gegeven aan een existentiële angst of een fundamentele twijfel over de zin van het leven. Dit universele thema was voor mij de reden om de film als uitgangspunt te nemen voor een theaterstuk.

Ik heb voor de vorm van een reconstructie gekozen omdat daarmee het verhaal wordt opengetrokken en een speciaal appèl wordt gedaan op de toeschouwer. Die realiseert zich dat hij naar een naverteld verhaal kijkt waarbij de interpretatie van de verteller, van mij dus als theatermaker, een van vele opties is. Bovendien wordt een beroep op de toeschouwer gedaan om er zijn eigen interpretatie tegenover te zetten. Daarin schuilt een kracht van het theater die film in het algemeen mist. Daarnaast heeft theater op film voor dat het buitengewoon fysiek is. De acteurs bestaan immers uit dezelfde substantie als de toeschouwers. Hoe oud een stuk ook is, hoe futuristisch of ouderwets de vormgeving, hoe realistisch of theatraal de speelstijl, acteurs en toeschouwers zijn tijdgenoten. Dat biedt de kans om telkens opnieuw discussie uit te lokken over de tijd waarin wij leven en hoe wij zijn of zouden willen zijn. Er is geen kunstvorm die deze ‘bewustzijnsbonus’ meer in zich draagt dan het theater.

Ik wil theater maken dat getuigenis aflegt van onze kwetsbaarheid én van onze weerbaarheid. Ik geloof nog steeds dat theater, door andere denkkaders en andere interpretaties van de werkelijkheid aan te bieden, het leven van mensen kan beïnvloeden. Ik zie theater als een plek van samenkomst, als oefenterrein, als een schuilkelder voor het denken. Met La Grande Bouffe leg ik op een provocerende manier de vraag voor waar iedereen zich vroeg of laat voor geplaagd ziet, de eeuwige vraag naar het waarom van het leven.”

auteur
marco ferreri

Marco Ferreri (1928 – 1997) kan als cineast gepositioneerd worden tussen zijn tijdgenoten Luis Buñuel en Pier Paolo Pasolini. Het surrealisme van de een en het politieke engagement van de ander treffen elkaar in Ferreri's werk. Ferreri noemde zichzelf een anarchist en inderdaad is zijn hele oeuvre één grote provocatie. Telkens weer shockeerden de vorm, de stijl en de inhoud van zijn films het publiek, de filmwereld en de politici. Hij was als filmer onberekenbaar zodat 'Le Harem' (1967), het verhaal van een vrouw die haar drie minnaars naar een huis lokt om hen daar in haar harem op te sluiten, opgevolgd kan worden door 'La Cagna' (1972) waarin een man van zijn echtgenote verlangt dat zij zich gedraagt als zijn hond die door haar toedoen is gestorven. Ferreri liet zich er maar zelden toe verleiden om iets over zijn films te zeggen.

La Grande Bouffe ging in 1973 op het festival van Cannes als Franse inzending in première, en werd meteen een schandaal. Regisseur en acteurs werden uitgescholden en bespuugd en het publiek verliet kokhalzend de zaal. De film is vaak besproken als een hevige aanklacht tegen de consumptiemaatschappij en de decadentie van de westerse wereld. Ferreri heeft dit altijd ontkend. Hij beperkte zich tot de verklaring dat hij de inspiratie voor zijn film had gevonden in de mystiek van het schransen en tafelen in Frankrijk.

de vrije wil

In La Grande Bouffe kiezen vier mannen bij volle bewustzijn voor de dood. De vraag naar het waarom komt zowel in de film als in het theaterstuk niet naar voren als een moreel vraagstuk, maar als een filosofisch thema: dat van de vrije wil.

De vraag of de mens een vrije wil heeft, is binnen de filosofie al eeuwenlang een punt van discussie. De meeste filosofen menen dat de vrije wil niet bestaat en als idee geboren is uit de koppeling van de begrippen 'vrijheid' en 'wil'. De mogelijkheid die ons bewustzijn biedt om keuzes te maken, geeft ons een zekere vrijheid om ons leven richting te geven. We zijn geneigd dat de vrije wil te noemen. Schopenhauer meende dat onze wil gestuurd wordt door een blinde, irrationele en wrede kracht die maakt dat wij niet vrij zijn maar onderworpen aan noodzakelijkheid. Kant stelde dat de vrije wil niet vrij is, maar dat we moeten blijven denken dat het wel zo is omdat dit de mens ertoe brengt zich te richten op het moreel goede. Je zou het een bewuste vorm van zelfbedrog kunnen noemen. Volgens Sartre kwam dat opzettelijke zelfbedrog uit onze vrijheid voort. Want, zei hij, wij zijn gedoemd om vrij te zijn en de angst die ons dat inboezemt, proberen we te bezweren met de idee van een vrije wil waarmee we ons leven kunnen sturen. Nietzsche huldigde de opvatting dat het leven van zichzelf geen betekenis heeft en tragisch is omdat het vol is van veranderingen, verlies en verdriet. Toch moet de mens het leven omarmen zodat hij in zichzelf een bevestiging van het leven kan vinden. Weliswaar komt deze bevestiging voort uit een wil die niet vrij is, maar wel levenslust geeft: het 'willen' leven. Door het leven aan te gaan, kunnen we in zekere mate de krachten die ons voortdrijven richting geven.

hedonisme en decadentie/ genot en overvloed

Het hedonisme, een filosofische stroming die ontstond in de klassieke oudheid, stelt het genot als het hoogst haalbare. Hedonisten vinden dat het geen zin heeft om te lijden aan het leven. Het is beter al het handelen te richten op het aangename. Maar filosofen als Epicurus waarschuwden toen al voor het gevaar dat genot, als het overgaat in exces en misbruik, vervalt tot decadentie.

In de westerse wereld leven we te midden van overvloed. We hebben van alles te veel. Kunnen genot en overvloed met elkaar verbonden worden? Wanneer slaat de overgave aan genot om in decadentie? En weten wij nog waar de grens ligt?

theater en beeldende kunst

In onze overweldigende beeldcultuur heeft de beeldende kunst vaak de museumzaal en de tentoonstellingsruimte nodig om zichzelf van al het andere te onderscheiden. Die afhankelijkheid heeft iets benauwds en steeds meer kunstenaars proberen zich eraan te onttrekken door cross-overs aan te gaan met andere kunstdisciplines. Opmerkelijk genoeg laten ze het theater veelal links liggen. Klaarblijkelijk hebben de witte museummuren een diepe huiver gecreëerd voor het theatrale. Andersom lijken theatermakers terug te schrikken voor de autonome status en het op zichzelf betrokken isolement van de beeldende kunst. Daar komt bij dat de beeldende kunst andere middelen, andere methodes en andere codes hanteert dan het theater, ook bij haar meer theatrale vormen als de performance en de installatie. Maar belangrijker dan de verschillen zijn de raakvlakken tussen beide kunstvormen. Waar kunnen ze elkaar versterken en verrijken met een nieuwe dimensie? Voor een groots beeldend en theatraal experiment lijkt geen theaterstuk zich beter te lenen dan La Grande Bouffe.

Waarom? Waar vinden het fysieke en excessieve van het theater, en van dit stuk in het bijzonder, aansluiting bij het afstandelijke en contemplatieve van beeldende kunst? La Grande Bouffe zoekt het in een interactie tussen de twee kunstvormen waarbij het specifieke van ieder wordt bewaard en illustratie over en weer zorgvuldig wordt vermeden.

De ruim vijftig projecties van kunstwerken en video's van bekende internationale kunstenaars belichten elk vanuit hun bijzondere kwaliteit en inhoudelijkheid de complexe mentale wereld van waaruit de karakters beslissen en handelen. En in wisselwerking daarmee onderstrepen de fysieke handelingen en gebeurtenissen op scene hoe precies en tegelijk hoe betekenisrijk de beelden van de kunst zijn. Dit alles maakt La Grande Bouffe als geheel tot een levend beeldend kunstwerk. Of, zo men wil, tot een nieuwe vorm van beeldend theater.

Het beeldconcept van La Grande Bouffe is gemaakt door Anna Tilroe, kunsthistoricus en curator. Zij schreef drie boeken over hedendaagse kunst en cultuur en organiseerde o.m. de internationale beeldtentoonstelling 'Sonsbeek 2008' die werd voorafgegaan door een processie. Binnenkort verschijnt van haar een pamflet over de stand van zaken in de internationale kunstwereld: 'De Ja-sprong, naar een nieuwe vitaliteit in de kunst'.

Lijst deelnemende kunstenaars aan La Grande Bouffe in volgorde van verschijnen (onder voorbehoud):

1/ **Canan Şenol** 'Fountain' (2000), courtesy the artist, 2/ **Joel Peter Witkin** 'The Kiss' (1982), courtesy the artist, 3/ **Sean Scully** 'Tetuan' (1991-1993), courtesy the artist, 4/ **Markus Lüpertz** 'Früchtestilleben mit Messer' 1998, 5/ 'Der Rabe' (1998), courtesy the artist, 6/ **Robert Zandvliet** 'Untitled' (1995), courtesy the artist, 7/ **Thomas Demand** 'Klaus V' (2006), 8/ 'Terrasse' (1998), 9/ 'Treppenhaus' (1995), ©Pictoright, 10/ **Paul McCarthy** 'Mechanical Pig' (2005), 'Untitled', courtesy Hauser & Wirth, Zürich, 11/ **Ray Caesar** 'Blessed' (2006), courtesy the artist, 12/ **Marlene Dumas** 'Feather Stola' (2000), 13/ 'Blue Movie' (2008), 14/ 'Unkept' (2008), 15/ 'Turkish Girl' (1999), 16/ 'Fingers' (1999), 17/ 'Miss Pompadour' (1999), 18/ 'Magnetic Fields (for Margaux Hemingway)' (2008), 19/ 'Measuring your own grave', courtesy the artist, 20/ **Nobuyoshi Araki** 'Flowers' (1985), 21/ 'Untitled' (1993), 22/ **Robert Mapplethorpe** 'Lady Lisa Lyon' (1980-1982), courtesy Robert Mapplethorpe Foundation, 23/ **Felicien Rops** 'Pornocratès' (1878), Musée Felicien Rops, Namur, 24/ **John Wesley** 'Leda and the Man' (1978), 25/ 'Untitled (New Years Eve in Fiji)' (1987), 26/ **Jeff Koons** 'Sacred Heart (Red/Gold)' (1994-2007), 27/ 'Cracked Egg (Blue)' (1994-2006), 28/ **Wim Delvoye** 'Sylvie', courtesy the artist, 29/ **Armin Linke** 'United Nations, conference room' (2001), courtesy the artist, 30/ **Joep van Lieshout** 'Love, Hope and Believe', 31/ 'Trechter', courtesy Atelier van Lieshout, 32/ **Wilhelm Sasnal** 'Car' (2002), courtesy the artist, 33/ **Ellen Altfest** 'Penis' (2006), courtesy the artist, 34/ **Tim Noble/Sue Webster** 'Kiss of Death' (2003), 35/ **Georgia O'Keeffe** 'Black Bird with snow covered Red Hills' (1946), 36/ **Robert Longo** 'Earth' (2005), courtesy the artist, 37/ **Georg Baselitz** 'Adler' (1971), 38/ 'Orangenesser VI' (1981), 39/ 'Orangenesser' (1980), 40/ 'Orangenesser X' (1981), courtesy the artist, 41/ **Pablo Picasso** 'Chat saïssant un oiseau' (1939), Musée Picasso, Parijs, 42/ **Willem de Kooning** 'The Visit' (1965-1966), ©Pictoright, 43/ **Martin Disler** 'Untitled' (1980), courtesy Irene Grundel, 44/ **Kiki Smith** 'Untitled (Moth)', (1993), courtesy the artist, 45/ **Francesco Clemente** 'Ouest', courtesy the artist, 46/ **Walter Dahn/Georg Dokoupil** 'Untitled', courtesy the artist.

Dia-serie: **Ger van Elk** 'Paul Klee-Um den Fish (1926) (Around the Fish)' (1970) – 8 dia's, courtesy Rijksmuseum Twente

Video's: **Canan Şenol** 'Fountain' (2000), courtesy the artist, **Rob Johannesma** 'Starlings' (2006), courtesy the artist, **Jeroen Eisinga** 'Kano (Rood)' (1993), courtesy Museum De Hallen, Haarlem.

De samenstellers hebben zich tot het uiterste ingespannen om de noodzakelijke auteursrechtelijke toestemmingen te verkrijgen en alle moeite gedaan om iedere auteursrechthebbende op te sporen. Personen die desondanks menen nog zekere rechten te kunnen laten gelden, kunnen zich alsnog tot de uitvoerend producent NTGent wenden.

The editors have acquired all necessary courtesies and copyrights as far as possible, and spared no efforts to trace all rightful copyright claimants. Persons who nevertheless think they can assert certain claims are requested to contact the producer NTGent.

toneelgroep amsterdam

Toneelgroep Amsterdam is het stadsgezelschap van Amsterdam en het grootste toneelgezelschap van Nederland. Met 300 voorstellingen en tien producties per seizoen is TA een toonaangevend en innovatief repertoiregezelschap van internationale allure dat wordt geleid door Ivo van Hove. Kern is een ensemble van 21 acteurs. Bekende voorstellingen zijn *Angels in America*, *Romeinse tragedies*, *Het temmen van de feeks*, *Rouw siert Electra*, *Opening Night* en *Scènes uit een huwelijk*. TA-2 is het platform van TA voor de ontwikkeling van (regie)talent. TA-junior verzorgt educatieprojecten en juniorvoorstellingen voor en door jongeren. TA-extra is de verzamelnaam voor alle randprogrammering zoals inleidingen en workshops. TA-alliantie werkt samen met *mightysociety* van Eric de Vroedt en met *Female Economy* van Adelheid Roosen.

ensemble

barry atma, kitty courbois, jacob derwig, roeland fernhout, renée fokker, fred goessens, janni goslinga, marieke heebink, fedja van huêt, chico kenzari, hans keating, hugo koolschijn, hadewych minis, chris nietvelt, celia nufaar, frieda pittoors, alwin pulinckx, halina reijn, eelco smits, karina smulders, leon voorberg

la grande bouffe

amsterdam stadsschouwburg (020 624 23 11) try-out do 25 t/m za 27, première zo 28 feb, wo 3 t/m za 6 mrt | **ntgent schouwburg** (+32 92 25 01 01) wo 10 t/m za 13 mrt | **tilburg schouwburg** (013 543 22 20) di 16 mrt | **zwolle odeon/spiegeltheater** (038 428 82 80) do 18 mrt | **eindhoven parktheater** (040 211 11 22) za 20 mrt | **ntgent schouwburg** (+32 92 25 01 01) wo 24 t/m za 27 mrt | **rotterdam schouwburg** (010 411 81 10) di 30 mrt | **kortrijk schouwburg** (+32 56 23 98 55) do 1 apr | **breda chassé theater** (076 530 31 32) za 3 apr | **amsterdam stadsschouwburg** (020 624 23 11) wo 7 t/m za 10, di 13 t/m za 17 apr | **den bosch theater a/d parade** (0900 337 272 33) di 20 apr | **hasselt cultureel centrum** (+32 11 22 99 33) do 22 apr | **utrecht stadsschouwburg** (030 230 20 23) za 24 apr | **den haag koninklijke schouwburg** (0900 345 67 89) di 27 apr | **brugge stadsschouwburg** (+32 50 44 30 60) di 4 mei | **groningen stadsschouwburg** (050 368 03 68) ma 10 mei | **arnhem schouwburg** (026 443 73 43) wo 12 mei | **maastricht theater a/h vrijthof** (043 350 55 55) za 15 mei 10 | wijzigingen voorbehouden

09|10

zomertrilogie

van carlo goldoni
regie ivo van hove
t/m apr 10

ubu première

van alfred jarry, simon stephens
regie sebastian nibling
productie toneelgroep amsterdam/
schauspielhaus essen
apr, mei 10

la voix humaine

van jean cocteau
regie ivo van hove
jun 10

opening night

van john cassavetes
regie ivo van hove
productie toneelgroep amsterdam/
ntgent
jun 10

ta-alliantie

mightysociety7

tekst/concept/regie eric de vroedt
powered by toneelgroep amsterdam
t/m apr 10

voor meer info www.tga.nl

ntgent

Het seizoen 2009-2010 is het vijfde en tevens laatste seizoen van het Gentse stadstheater onder de artistieke leiding van regisseur Johan Simons. Hij slaagde erin om NTGent terug op de kaart te plaatsen met een uitgelezen gezelschap van Vlaamse en Nederlandse acteurs in samenwerking met gastregisseurs als Christoph Marthaler en Ivo van Hove, scenografen als Bert Neumann en Anna Viebrock, zangcoach Christoph Homberger en componist Peter Vermeersch, theatermakers Peter Verhelst en Sanne van Rijn en het collectief Wunderbaum. Zo wil NTGent theater maken 'midden in de wereld'. Daarnaast is NTGent ook een open huis waarin bevriende theatergezelschappen regelmatig hun werk aan het Gentse theaterpubliek presenteren.

Belangrijke recente NTGent-voorstellingen zijn onder meer *De Asielzoeker*, *Platform*, *Het leven een droom*, *Oresteia*, *Martens*, *Maeterlinck*, *Utopia*, *Opening Night*, *Tien Geboden*, *Instinct*, *Brief aan mijn rechter*, *Gif en Was will das Weib?*

ensemble

elsie de brauw, els dottermans, frank focketyn, aus greidanus jr, katja herbers, servé hermans, wim opbrouck, kristof van boven, oscar van rompay, steven van watermeulen

NTGent is dit voorjaar nog in Nederland te gast met...

gif

van lot vekemans
regie johan simons
mei 10

kasimir en karoline

van ödön von horváth
regie johan simons en paul koek
mei 10

tien geboden, de marathon

van kieslowski en piesiewicz
regie johan simons
productie ntgent/wunderbaum
mei 10

opening night

van john cassavetes
regie ivo van hove
productie ntgent/
toneelgroep amsterdam
jun 10

voor meer info www.ntgent.be

subsidiënten	sponsoren
 Gemeente Amsterdam	 Founding partner
	

la grande bouffe

chris nietvelt
christiane | prostituee

elsie de brauw
elisa | onderwijzeres

jacob derwig
jacques | piloot

wim opbrouck
william | kok

steven van watermeulen
stefaan | televisie-regisseur

aus greidanus jr
sonius | rechter